

## ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน Factors Affecting Students' Self Directed Learning

สวรค์ ศรีประไหม (Sahwan Sripamai) \*

สุวรี ศิวะแพทย์ (Suwaree Sivabaedya, Ph.D.) \*\*

### บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะทางจิต ปัจจัยทางสังคม ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 กาฬสินธุ์ จำนวน 5827 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) แบบสอบถามแรงจูงใจ ภายใน 3) แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 4) แบบสอบถามบทบาทครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 5) แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน 6) แบบสอบถามความพร้อมของแหล่งทรัพยากร การเรียนรู้ วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์โดยใช้สูตรของเพียร์สัน และทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร ทีละขั้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจภายใน ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยแรงจูงใจภายใน ( $r = .421$ ) และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ( $r = .548$ ) 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความพร้อมของแหล่งทรัพยากร การเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยบทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ( $r = .272$ ) สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $r = .432$ ) และ ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ( $r = .185$ ) 3) ปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคมสามารถทำนาย การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่าง โดยปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองเป็นตัวที่มีอิทธิพลทางบวกสูงที่สุดในการทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ( $X = .443$ ) และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $X = .197$ ) โดยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และสัมพันธภาพกับเพื่อน ร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร้อยละ 32.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

**คำสำคัญ:** การเรียนรู้ด้วยการนำ

**Keywords:** Self Directed Learning

\* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

\*\* รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

### Abstract

This research was a Descriptive Research. The objective was to study the Psychological Trait, and Social Factor affecting Self-directed Learning of Matayomsuksa 6 Students. The population using in this research consisted of 5827 Matayomsuksa 6 Students, the Office of Kalasin Secondary Educational Service Area 24. The samples were 375 students selected by Stratified Random Sampling. The research instruments were: 1) The Questionnaire of Self-directed Learning, 2) The Questionnaire of Internal Motivation, 3) the Questionnaire of Readiness for Self-directed Learning, 4) the Questionnaire of Teacher's Role as Facilitator for learning, 5) the Questionnaire of Relationship with Friends, 6) the Questionnaire of Readiness of Learning Resource. Data were analyzed by using Pearson's Correlation Coefficient, and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research findings found that: 1) There was positive significant relationship between every Psychological Trait, and Self-directed learning of Matayomsuksa 6 Students, under the Office of Kalasin Secondary Educational Service Area 24, Kalasin Province at .01 level by the Internal Motivation ( $r = .421$ ), and Readiness for Self-directed Learning ( $r = .548$ ) 2) There was positive significant relationship between every Social Factor, and Self-directed learning of Matayomsuksa 6 Students, under the Office of Kalasin Secondary Educational Service Area 24, Kalasin Province at .01 level by the Teacher's Role as Facilitator ( $r = .272$ ), Relationship with Friends ( $r = .432$ ), and Readiness for Learning Resource ( $r = .185$ ) 3) Both of Psychological Trait, and Social Factor could predict Self-directed Learning Matayomsuksa 6 Students, under the Office of Kalasin Secondary Educational Service Area 24, Kalasin Province : the Readiness for Self-directed Learning was the highest level of predictor predicting the Self-directed Learning ( $X = .443$ ). In addition, the Social Factor including the Relationship with Friends ( $X = .197$ ) by both of Social Factor and the Relationship with Friends could jointly predict Self-directed Learning for 32.8% at .001 significant level.

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในโลกปัจจุบันเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก ประเทศมหาอำนาจหรือประเทศที่เจริญแล้ว มีความสามารถในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เปิดกว้าง สามารถเชื่อมโยงสู่กันได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ และสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้ประเทศเหล่านี้เป็นประเทศมหาอำนาจ คือ การมีทรัพยากรมนุษย์และสภาพแวดล้อมในการสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาก จะเห็นได้จากกระบวนการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีลักษณะนิสัยในการรักการอ่าน

และค้นคว้าตลอดเวลา จนเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยประชาชนนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้มาพัฒนาตนเองสังคมและประเทศชาติได้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ ซึ่งครอบคลุมทั้งการเรียนรู้ในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย อันถือเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจภายในของผู้เรียน ไม่ว่าผู้เรียนจะมีอายุเท่าไร หรืออยู่ในสถานที่ใดก็ตาม เมื่อบุคคลมีใจรักที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บุคคลนั้นจะสามารถวางแผนกิจกรรมและดำเนินการเรียนรู้สิ่งที่สนใจได้มีแรงกระตุ้นให้สนใจที่จะเรียนรู้

สิ่งต่าง ๆ อย่างไม่มีสิ้นสุดและนำไปสู่การเป็น ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันทา สุวรรณศิลป์ กล่าวว่า การเรียนด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ เลือกสื่อการศึกษา ที่ใช้ในการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า ถ้าครูสามารถพัฒนาทักษะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Process of life long Learning) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) นับว่าเป็นรูปแบบที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงเป็นการเรียนรู้แนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาไทยในปัจจุบัน

ส่วนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) ตามแนวคิดของโนลส์ (Knowles, 1975) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรับผิดชอบควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดทั้งกระบวนการเริ่มตั้งแต่ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียน ผู้เรียนจะใช้ความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนรู้ ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แสวงหาแหล่งข้อมูลในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ เลือกและใช้ยุทธวิธี การเรียนรู้ที่เหมาะสมและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนเพียงลำพัง แต่อาจอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น อาจารย์ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือเพื่อนเป็นต้น การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีประโยชน์ต่อผู้เรียนในแง่ที่ผู้เรียนจะเรียนด้วยความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรงจูงใจสูงและเรียนได้ดีกว่า ผู้ที่รอรับความรู้จากที่ครูถ่ายทอดให้ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนได้ตามความถนัดของตนเอง และสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีและยาวนานกว่า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทางการศึกษา ผู้ใหญ่ของโนลส์ (Knowles, 1975) เป็นพื้นฐานในการศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

ด้วยการนำตนเองของนักเรียน ได้แก่ 1) แรงจูงใจภายใน 2) ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3) บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 4) สัมพันธภาพกับเพื่อน 5) ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

ปัจจัยดังกล่าวอาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ 1) ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจภายในเป็นความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ จากความพอใจของตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการนำจากภายในตัวผู้เรียน (สุนทรา โตบัว, 2546) และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นกลุ่มคุณลักษณะของบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 องค์ประกอบ ซึ่งได้จากการวิจัยของกุกลิเอลมีโน (Guglielmino, 1977) ได้แก่ การเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ มโนคติของตนเองด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองมีความรักในการเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ โนลส์ (Knowles, 1998) กล่าวถึงบทบาทครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ว่าต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นที่ปรึกษาและเป็นแหล่งความรู้ที่เป็นบุคคลให้กับผู้เรียนวางแผนและจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และตามแนวคิดของโนลส์ (Knowles, 1975) ส่วนเพื่อนซึ่งเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยโนลส์ได้กล่าวถึงลักษณะผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า ต้องมีความสามารถที่จะสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ได้ดี เพื่อที่จะใช้บุคคลเหล่านี้เป็นเหมือนสิ่งสะท้อนให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองวางแผนการเรียนรู้และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ นั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องมีการจัด

สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเตรียมความพร้อมของห้องสมุด การเตรียมอุปกรณ์หรือสื่อการสอนที่มีความทันสมัยเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะด้านการแสวงหาความรู้ให้แก่ผู้เรียน (ปัทมวรรณ อ่วมศรี, 2541)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสำนักงานที่ตั้งขึ้น เพื่อเป็นแหล่งอำนวยความสะดวกในการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนระดับมัธยมในสังกัดทั้งหมด 55 โรงเรียน ระบบการบริหารมีนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษามุ่งเน้นการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เพื่อให้ก้าวทันต่อความรู้ที่มีเกิดขึ้น ด้วยโลกของการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป ครูต้องมีกระบวนการทัศน์ที่ก้าวหน้า เพื่อเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้หลากหลาย พัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ใฝ่อ่าน ใฝ่แสวงหาความรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน ด้วยเหตุนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงให้ความสำคัญที่จะพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้งปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจภายใน ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สัมพันธภาพกับเพื่อน ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้อย่างครอบคลุม โดยศึกษาเจาะจงเฉพาะในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งมีประสบการณ์ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมาแล้วเป็นเวลา 6 ปี ผ่านกระบวนการเรียนรู้มาหลากหลาย

รูปแบบ ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ทั้งครอบครัวของนักเรียนและโรงเรียน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของประชาชนที่สังคม และประเทศชาติต้องการ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เท่าทันสังคมโลกต่อไป

### วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยลักษณะทางจิต ปัจจัยทางสังคมและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์

### สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
2. ปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคม สามารถส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนใช้ความคิดริเริ่มและรับผิดชอบการเรียนรู้เรื่องที่ตนเองสนใจให้สำเร็จ โดยอาจจะอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) การวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียน ที่แสดงถึงการสำรวจความสนใจของตนเองถึงสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้

เพื่อหาคำตอบ แสวงหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือก  
สิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้และตัดสินใจพร้อมทั้งระบุความ  
สนใจของตนเอง ออกมาเป็นสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้  
อย่างชัดเจน

2) การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้อย่างเป็น  
ระบบ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงการ  
กำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังจากการเรียนรู้ด้วยการนำ  
ตนเองให้สำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดแน่นอน

3) การระบุแหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการ  
เรียนรู้ทั้งที่เป็นบุคคลและวัตถุ หมายถึง พฤติกรรมของ  
นักเรียนที่แสดงถึงการระบุแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อ  
ใช้ในการเรียนรู้ของตนเองเช่น ตำรา บทความ ข้อมูล  
จากอินเทอร์เน็ต ผู้ชำนาญการในอาชีพต่าง ๆ หรือหา  
เพื่อนร่วมเรียนเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้กัน  
เป็นต้น

4) การเลือกและใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ที่  
เหมาะสม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึง  
การเลือกและใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพในการศึกษา  
เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบที่ตนเอง  
ต้องการเรียนรู้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

5) การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง  
พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงการประเมินความ  
ก้าวหน้าและพฤติกรรมที่คาดหวังจากการเรียนรู้ตามที่  
ตนเองกำหนดไว้และสามารถประเมินได้จากแบบวัดที่  
ผู้วิจัยสร้างขึ้น

**2. แรงจูงใจภายใน** หมายถึง ลักษณะของ  
นักเรียนที่พึงพอใจและต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยการ  
แสวงหาของตนเองโดยไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก  
หรือกฎเกณฑ์ภายนอก เป็นข้อบังคับประกอบด้วย  
องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1) ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย หมายถึง  
ลักษณะของนักเรียนที่แสดงถึงความชอบความพอใจ  
และต้องการจะทำสิ่งที่แปลกใหม่ที่มีความยากพอเหมาะ  
กับความสามารถ

2) ความสนใจ-เพลิดเพลิน หมายถึง ลักษณะ  
ของนักเรียนที่แสดงถึงการมีความสุขความเพลิดเพลิน  
ในการเรียนรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ

3) ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ลักษณะ  
ของนักเรียนที่แสดงถึงการคิดและตัดสินใจกระทำ  
สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4) ความต้องการมีความสามารถ หมายถึง  
ลักษณะของนักเรียนที่แสดงถึงความต้องการมีประสิทธิผล  
ในการจัดการกับสิ่งแวดล้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ เพื่อ  
พัฒนาทักษะ และความสามารถของตนเอง

5) ความมุ่งมั่น หมายถึง ลักษณะของ  
นักเรียนที่แสดงถึงความเพียรพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้  
บรรลุผลด้วยความสามารถของตนเอง ยึดมั่นทุ่มเทกับ  
สิ่งที่ทำโดยมีความสำเร็จเป็นแรงบันดาลใจภายในมากกว่า  
รางวัลภายนอกและสามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัย  
พัฒนาขึ้นจากแบบวัดแรงจูงใจภายในของออร์พินท์ ชูชม,  
อัจฉรา สุขารมณ ,และวิลาสลักษณ์ ชั่ววลลี. (2542)

**3. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง**  
หมายถึง คุณลักษณะ 8 ประการของนักเรียนที่แสดง  
ถึงการเป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตาม  
แนวคิดของกุกลิเอลมิโน (guglielmino,1977) ได้แก่

1) การเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ หมายถึง  
ลักษณะของนักเรียนที่มีความปรารถนาที่จะเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ  
เมื่อมีโอกาส ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ

2) มโนคติของตนเองด้านการเป็นผู้เรียน  
ที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความ  
ต้องการเรียนรู้ สามารถแบ่งเวลาเพื่อการเรียนได้ และ  
เรียนรู้ด้วยตนเองได้เกือบทุกเรื่อง

3) มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง  
หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่เป็นผู้สามารถริเริ่ม  
เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และเรียนรู้ตามลำพังได้  
เป็นอย่างดี

4) มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน  
หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่เข้าใจบทบาทของตนเอง  
หาทางเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ต้องการมีส่วนร่วมในการ  
ตัดสินใจว่าควรเรียนอะไรและเรียนอย่างไร

5) มีความรักในการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะ  
ของนักเรียนที่ชอบศึกษาค้นคว้ามีความต้องการที่จะเรียน  
และปรารถนาให้มีเวลามากขึ้น คิดว่าการเข้าใจในเรื่อง  
ที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่าการสอบ

6) มีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีความคิดแปลกใหม่กว่าผู้อื่น สามารถคิดแนวทางในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้หลายรูปแบบ

7) ลักษณะมุ่งมั่นอนาคต หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่เป็นบุคคลที่สามารถคาดการณ์ถึงเรื่องในอนาคต มีความพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้ และควบคุมตนเองให้ปฏิบัติสิ่งที่นำไปสู่ความคาดหวังในอนาคต

8) ความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีทักษะการอ่าน การเขียน การฟังและการจำ รู้วิธีการเรียน มีความสนุกกับการแก้ปัญหาและสามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนรินทร์ บุญชู (2532) และสุนทร สุทองหล่อ (2542)

**4. บทบาทครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้** หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อพฤติกรรมของครูที่ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ง่ายขึ้น ประกอบไปด้วยบทบาทดังต่อไปนี้

1) บทบาทด้านการเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของครูที่สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร เปิดเผยและจริงใจภายในกลุ่มเปรียบฐานะตนเองเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่ดีในชั้นเรียน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น มีเวลาให้นักเรียนเข้ารับการปรึกษาปัญหาจากการเรียนและมีการเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียน

2) บทบาทด้านการเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของครูที่จัดประสบการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้ให้ความรู้กับนักเรียน จัดการเรียนการสอนโดยมีพื้นฐานมาจากความต้องการและระดับความสามารถของนักเรียน แต่ละคนช่วยนักเรียนวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนรู้ของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เลือกและใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

3) บทบาทด้านการเป็นผู้จัดเตรียมและชี้แนะแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูที่เตรียมสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน และชี้แนะแหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนทั้งที่เป็นบุคคลและวัตถุ

4) บทบาทด้านการเป็นผู้ส่งเสริมทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของครูที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจในเลือกใช้แหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นบุคคลและวัตถุ ใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถสรุปความรู้ที่ได้จากแหล่งทรัพยากรเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้

5) บทบาทด้านการเป็นผู้ช่วยประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของครูที่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงช่วยนักเรียนในการหาวิธีประเมินผลและตั้งเกณฑ์การเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ให้นักเรียนประเมินความสามารถของตนเองและสามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดเรื่องบทบาทครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของ Carl Roger. (1969) Knowles. (1998)

**5. สัมพันธภาพกับเพื่อน** หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อพฤติกรรมที่ตนเองและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว แลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันในกลุ่มเพื่อนด้วยความรัก ความสามัคคีและสามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นจากแบบวัดความสัมพันธ์กับเพื่อนของ หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545) และพิศดี มินศิริ (2547)

**6. ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้** หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อคุณภาพ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัสดุและเครื่องมือ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของหน่วยงานบริการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้อง

คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด แหล่งศึกษาต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและสามารถวัดได้จากแบบวัดการจัดแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ตามแนวเทคโนโลยีการศึกษาของเดอนิ โจ วิลเล็ค (2541)

7. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5,827 คน ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 55 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์

### วิธีการดำเนินการวิจัย

#### 1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

#### 2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 375 คน ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ซึ่งได้มาจากการสุ่มโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

#### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 7 ฉบับ ได้แก่

- 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน
- 2) แบบสอบถามการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ
- 3) แบบสอบถามแรงจูงใจภายในประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ
- 4) แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ

5) แบบสอบถามบทบาทครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ

6) แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

7) แบบสอบถามความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

### 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเก็บข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนที่สังกัด

2) เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3) ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลไม่เกิน 1 เดือน

### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows 17.0 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) หาค่าสถิติพื้นฐานคะแนนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คะแนนปัจจัยลักษณะทางจิตและคะแนนปัจจัยทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

2) หาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคม กับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

3) การค้นหาตัวแปรทางด้านปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคม เพื่อทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

## สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

### สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยลักษณะทางจิตทุกตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยแรงจูงใจภายใน ( $r=.421$ ) และความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง ( $r=.548$ )

2. ปัจจัยทางสังคมทุกตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ( $r=.272$ ) สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $r=.432$ ) และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ( $r=.185$ )

3. ปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคมสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์โดยปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นตัวที่มีอิทธิพลทางบวกสูงที่สุดในการทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ( $\bar{X}=4.43$ ) และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $\bar{X}=1.97$ ) โดยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และสัมพันธภาพกับเพื่อน ร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร้อยละ 32.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

### อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยตามสมมติฐาน มีรายละเอียดดังนี้  
สมมติฐานที่ 1 “ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจภายใน ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์”

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยลักษณะทางจิตที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยลักษณะทางจิตทุกตัว ได้แก่ แรงจูงใจภายใน ( $r=.421$ ) และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ( $r=.548$ ) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ดังนี้

1) ปัจจัยลักษณะทางจิตที่มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุดกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ( $r=.548$ ) จากผลการวิจัย หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง ทำให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้นด้วยที่พลผลเช่นนี้สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของการศึกษาผู้ใหญ่ของโนลล์ (Known, 1998) ที่กล่าวถึง ความพร้อมในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะเรียนรู้เมื่อมีความพร้อมที่จะเรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกลุ่มคุณลักษณะ 8 ประการ ของบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ที่นักวิชาการทั้งในต่างประเทศและประเทศไทยยอมรับและศึกษาอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ โหมดของตนเองด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง มีความรักในการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา โดยคุณลักษณะ 8 ประการนี้ สอดคล้องกับแนวคิดคุณลักษณะของบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักการศึกษาผู้ใหญ่หลายท่าน ในผลการวิจัยส่วนนี้ จึงเป็นการยืนยันแนวคิดคุณลักษณะบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดการ

ศึกษาผู้ใหญ่ ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งนักการศึกษาผู้ใหญ่มีความเชื่อว่า คุณลักษณะบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ต้องรู้จักเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในกิจกรรมหลายรูปแบบ สามารถที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ลองผิดลองถูกจนประสบผลสำเร็จ (Skager, 1978 อ้างถึงใน สุนทร สุทองหล่อ, 2542) ใช้ความคิดริเริ่มในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ขึ้นกับใคร และสามารถนำตนเองได้ สามารถควบคุมดำเนินกระบวนการเรียนรู้ เรื่องที่ตนเองสนใจได้สำเร็จ และประเมินผล การเรียนรู้ของตนเอง (Knowles, 1975) สามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ (รุ่ง แก้วแดง: ม.ป.ป.)

2) ปัจจัยลักษณะทางจิตที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอันดับสอง กับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจภายใน ( $r=.421$ ) หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแรงจูงใจภายในสูง ทำให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้นด้วย ที่พบผลเช่นนี้เนื่องมาจากผู้ที่มีแรงจูงใจภายในสูง จะมีแรงขับที่จะริเริ่มดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการเลือกประพฤติปฏิบัติ โดยไม่ต้องอาศัยแรงเสริมจากภายนอก รวมไปถึงดำเนินการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดทั้งกระบวนการ เริ่มตั้งแต่ใช้ความคิดริเริ่มในการตัดสินใจเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ในการตัดสินใจเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แสวงหาแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการเรียนรู้ เลือกใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของการศึกษาผู้ใหญ่ของ โนลล์ (Knowles, 1998) ที่เชื่อว่าผู้ใหญ่จะตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับการจูงใจจากภายในมากกว่าภายนอก ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ และกระสันที่เชื่อว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลเรียนรู้ด้วย

การนำตนเอง เพราะทำให้เกิดความคิดริเริ่มที่จะเรียน และสามารถรักษาความต่อเนื่องไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ (Garrison, 1997 อ้างถึงใน อาชัญญารัตนอุบล, 2542) และมิงงานวิจัยสนับสนุนข้อค้นพบนี้ได้แก่ งานวิจัยของอรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2543) พบว่า แรงจูงใจภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีการเรียนรู้แบบนั้ระบบตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถวางแผน ควบคุม และกำกับการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ตลอดจนสามารถเลือกใช้ผสมผสานกลยุทธ์การรู้คิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการเรียนรู้แบบนั้ระบบตนเอง มีลักษณะคล้ายกับวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พินทริช และ เดอกรูท (Pintrick & De Groot, 1990 อ้างถึงใน อรพินทร์ ชูชมและอัจฉรา สุขารมณ, 2543) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภายในสูง จะใช้วิธีการเรียนรู้แบบนั้ระบบตนเองสูงไปด้วย กล่าวคือ ใช้กลยุทธ์ในการรู้คิด การจัดระบบตนเองและเพียรพยายามในงานวิชาการที่ยากหรือไม่สนใจมากกว่านักเรียนที่แรงจูงใจภายในต่ำ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคม กับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยทางสังคมทุกตัว ซึ่งประกอบด้วย บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ( $r=.272$ ) สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $r=.432$ ) และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ( $r=.185$ ) ซึ่งปัจจัยทางสังคมทุกตัวมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3) ปัจจัยลักษณะทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $r=.432$ )

จากผลการวิจัย หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสัมพันธภาพกับเพื่อนมาก ทำให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้นด้วย ที่พบผลเช่นนี้ เนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เน้นในบริบทของการเรียน แนวคิดทางการศึกษาผู้ใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่องเพื่อนมาก โดยมีความเชื่อว่า เพื่อนเป็นปัจจัยที่คอยเกื้อหนุนให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำเร็จลุล่วง โดยใช้ประโยชน์จากกลุ่มคนที่เรียนด้วยกัน ให้เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลต้องการจะเรียนรู้ (Known, 1980) กลุ่มเพื่อนจึงเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แรกเริ่มอาจเป็นการประคับประคองหรือพึ่งผู้อื่นก่อน แล้วพัฒนามาเป็นการศึกษาด้วยตนเอง สุดท้ายคือการเรียนรู้จากกันและกัน (สมคิด อิสระวัฒน์, 2542) มีงานวิจัยที่สนับสนุนข้อค้นพบนี้ได้แก่ สมคิด อิสระวัฒน์ (2538) ที่ศึกษาพบว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคนไทยนั้นใช้เพื่อนเป็นแหล่งความรู้หนึ่ง โดยสอบถาม ขอคำชี้แนะ และความช่วยเหลือจากเพื่อน เมื่อต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่กำลังเรียนรู้

4) ปัจจัยลักษณะทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอันดับสองกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ( $r=.272$ ) จากผลการวิจัย หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากครูมาก ทำให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูง ตามแนวคิดของโนลส์ (Knowles, 1998) นั้น ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อคอยช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ครูจะเป็นที่ปรึกษาและ

ให้ความรู้ที่เป็นบุคคลให้กับผู้เรียน ผลักดันให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ เชื่อมโยงผู้เรียนกับแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และส่งเสริมความคิดริเริ่มของผู้เรียน มีงานวิจัยที่สนับสนุนข้อค้นพบนี้ได้แก่ ไกด์ (Guild, 1989 อ้างถึงใน กนกวรรณ ทองฉวี, 2545) ได้ศึกษาพบว่า ครูที่เป็นผู้จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนให้นักศึกษาหาองค์ความรู้ได้ตามต้องการของหลักสูตรกับผลการศึกษาของโพสเนอร์ (Posner, 1990 อ้างถึงใน ประกิตศรี เผ่าเหมือง, 2546) ได้ศึกษาพบว่าการจัดการศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้นต้องให้อำนาจแก่ผู้เรียนในการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้ความสำคัญแก่ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน

5) ปัจจัยลักษณะทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอันดับสุดท้ายกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ( $r=.185$ ) จากผลการวิจัย หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ รับรู้ถึงความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทำให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้นด้วย ที่พบผลเช่นนี้เนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เน้นในบริบทของการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ นักเรียนที่เห็นว่าการให้บริการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความพร้อมมาก ย่อมต้องการที่จะเข้าไปใช้บริการและค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้นั้นมากด้วยไม่ว่าจะเป็นห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการจัดการบริหารแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ในแต่ละสถานศึกษา จึงควรคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนด้วย ซึ่งโนลส์ (Knowles, 1975) ให้ความสำคัญกับการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจาก

แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ โดยผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ต้องสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ ดังนั้นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่คอยเกื้อหนุนให้ผู้เรียนใช้ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตนเองตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 “ปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยทางสังคมสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์”

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น เพื่อค้นหาปัจจัยลักษณะทางจิตและปัจจัยลักษณะทางสังคมที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นตัวที่มีอิทธิพลทางบวกสูงที่สุดในการทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ( $\bar{X}=.443$ ) และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $\bar{X}=197$ ) โดยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และสัมพันธภาพกับเพื่อน ร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร้อยละ 32.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 3 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลสูงที่สุดในการทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ( $\bar{X}=.443$ ) ที่พบผลเช่นนี้เนื่องจากความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกลุ่มคุณลักษณะ 8 ประการของบุคคลที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคุณลักษณะของบุคคล ที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักการศึกษาผู้ใหญ่หลายท่าน ในผลการวิจัยส่วนนี้จึงเป็นการยืนยันแนวคิดที่ว่าบุคคลที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ก็จะสามารถทำนายว่า

บุคคลมีแนวโน้มที่จะทำการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สูงขึ้น และปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพล อันดับสอง ได้แก่ สัมพันธภาพกับเพื่อน ( $\bar{X}=197$ ) จากงานวิจัยจะพบว่า ตัวทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้นมีปัจจัยลักษณะทางจิต 1 ตัว ปัจจัยทางสังคม 1 ตัว โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ถึงร้อยละ 32.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ที่พบผลเช่นนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการที่เกิดจากภายในตัวผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้ใช้ความคิดริเริ่มและดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นตัวทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สำคัญ อีกทั้งกลุ่มเพื่อนจึงเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และประทับประคองหรือพึงกัน แล้วพัฒนามาเป็นการศึกษาด้วยตนเอง สุดท้ายคือการเรียนรู้จากกันและกัน ทำให้ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพกับเพื่อน จึงมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้สูงขึ้นด้วย

จากผลการวิจัยตัวแปรที่ไม่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้นั้นประกอบด้วย แรงจูงใจภายใน บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แรงจูงใจภายในเป็นแรงขับเคลื่อนทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ แต่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนในปัจจุบันมักเกิดจากแรงจูงใจภายนอกที่ต้องมีของรางวัล เงิน ทอง หรือสิ่งของเป็นตัวเสริมแรง ทำให้แรงจูงใจภายในไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ส่วนบทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ที่ไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพราะปัจจุบันการเรียนการสอนของครูยังใช้รูปแบบการสอนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอน ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพราะตามสถานศึกษาปัจจุบันยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกด้านการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ หนังสืออ่านเพิ่มเติม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษาผู้ใหญ่ของโนลล์ (Knowles, 1975; 1980; 1998) ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะในตัวผู้เรียนที่จะสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ โดยโนลล์เชื่อว่าเมื่อผู้ใหญ่เรียนรู้ก็ต้องการจะนำตนเองและเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยมีปัจจัยทางด้านการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่คอยส่งเสริมให้การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประสบผลสำเร็จ

### ข้อเสนอแนะในการวิจัย

#### 1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1) ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจภายใน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์สูงสุด ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือครูควรให้ความสำคัญกับการปลุกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในขณะเดียวกันก็ควรส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยลักษณะทางจิตอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย

2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนมีสัมพันธ์สูงสุด ครูควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมในระหว่างการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อนนักเรียน จะได้ใช้กลุ่มเพื่อนในการเป็นแหล่งแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และกลุ่มเพื่อนยังเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนที่ต้องการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้นสามารถใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากกว่าการบรรยายได้ รวมไปถึงฝึกให้นักเรียนประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรร่วมมือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัย สามารถตอบสนองความต้องการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

#### 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษากระบวนการและวิธีการวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 5 ขั้นตอน ตามทฤษฎีของโนลล์ (Knowles, 1975; 1980; 1998) ผู้ทำวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของบุคคลทีละขั้นตอน โดยเริ่มจากการวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การระบุแหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นบุคคลและวัตถุ การเลือกและใช้ยุทธวิธีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการประเมินผลการเรียนรู้

2) ทำการศึกษาเชิงทดลองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในบุคคลวัยต่าง ๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่มนุษย์กลับมีอายุยืนยาวขึ้น สิ่งทีบุคคลเรียนรู้ตั้งแต่ยังเด็กหรือเรียนรู้จากระบบการศึกษาในโรงเรียน อาจจะใช้ไม่ได้เมื่อมีอายุมากขึ้น (Knowles, 1980) การฝึกให้บุคคลรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาบุคคลแบบยั่งยืน และต่อเนื่องตลอดชีวิต แต่อย่างไรก็ตามก็ควรศึกษาพัฒนาการ และความต้องการของบุคคลในวัยนั้น ๆ ด้วย

3. ในการศึกษาครั้งนี้วัดปัจจัยทางจิต และปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในกลุ่ม

ตัวอย่างระดับอื่น ๆ อาจใช้วิธีการวัดตัวแปร โดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น ๆ โดยตรงเป็นผู้รายงาน เช่น บิดา มารดา ครู หรือเพื่อน เป็นต้น ควบคู่ไปกับ

การให้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นไปใช้ในงานวิจัยต่อไป

## เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ทองฉวี. (2545). **ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมในสถาบันกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ บุญชู. (2532). **ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกิตศรี เผ่าเมือง. (2546). **การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยการวิเคราะห์พหุระดับ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัทมวรรณ อ่วมศรี. (2541). **การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). **ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของคนที่มิต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน**. (รายงานการวิจัยฉบับที่ 81). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมคิด อิสระวัฒน์. (2538). **รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- \_\_\_\_\_. (2542). **ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของคนไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนทร สุทองหล่อ. (2542). **คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทรา ไต่บัว. (2546) **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินท์ ชูชม, และอัจฉรา สุชารมณี. (2543). **การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแรงจูงใจภายใน : ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจภายใน**. (รายงานการวิจัยฉบับที่ 76) กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2542). **การเรียนรู้และพัฒนาการของผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Guglielmino, L.M. (1977). Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale. Dissertation, Ed. D. University of Georgia. Retrieved October 18,2005,from UMI Proquest Digital Dissertation.
- Knowles, M.S. (1975). **Self-Directed Learning: A guide for Learner and Teacher**. Chicago: Association Press.
- \_\_\_\_\_. (1980). **The modern practice of adult education: from pedagogy to andragogy**. New York: Follett Pub.
- \_\_\_\_\_. (1998). **The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development**. Houston, Tex.: Gulf.
- Roger, C.R. (1969). **Freedom to Learn**. Columbus: Charles,E. Merrill.
- Yamane, T. (1967). **Statistics ; An Introductory Analysis**. 2nd ed., New York: Harper.